

Vlaams
Parlement

vergadering **C26**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 24 oktober 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de vervanging van leerkrachten in periodes voorafgaand aan vakanties – 131 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het leraren-platform in het basis- en secundair onderwijs – 150 (2019-2020)	6
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs – 161 (2019-2020)	9
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over hartveilige scholen en het aanleren van reanimatie en AED-gebruik bij jongeren – 162 (2019-2020)	12
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de gewijzigde scholengemeenschappen en het studieaanbod – 163 (2019-2020)	17
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een regelgevend kader rond vrijheidsbeperkende maatregelen binnen de schoolcontext – 179 (2019-2020)	19
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het deel onderwijs in de krachtlijnen van de begroting 2020 – 100 (2019-2020)	26

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de vervanging van leerkrachten in periodes voorafgaand aan vakanties – 131 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): We zijn nu in de week voor het reces. Over deze periode wil ik een vraag stellen. Eén of twee weken voor een vakantie mag een leerkracht niet vervangen worden tenzij de school die zelf betaalt. Dat was een beslissing van de Vlaamse Regering in 2015, als ik me goed heb geïnformeerd. Een afwezige collega mag veertien dagen voor of tijdens korte vakantieperiodes niet worden vervangen. Dat geldt ook voor de hele maand juni. Scholen kunnen dat dus wel doen, maar moeten dat dan op contractuele basis met eigen middelen doen.

Hoe gaat dat dan in de praktijk? Collega's proberen dan voor iemand anders in te springen om een te grote lesachterstand te vermijden. Men vraagt iemand om eens een uurtje les te geven of men zet de leerlingen een uurtje in de studie en dergelijke meer. Minister, uw voorganger, minister Crevits, gaf aan dat dit alles te maken had met het feit dat de overheid anders tijdens de vakantieperiodes twee keer moet betalen, zowel de vervanger als degene die normaal de les geeft. Een bijkomend argument was dat men voor een vakantieperiode toch al vaak examens heeft, waardoor het probleem minder groot is.

Feit is dat deze ingreep toch heel wat kopzorgen meebrengt voor directies, een extra belasting is voor collega's die inspringen maar ook voor ouders van wie de kinderen soms wel 10 tot 6 uur les per week zien wegvallen. Denk maar aan een groot vak als wiskunde waar men 8 uur per week van kan hebben of andere vakken met 5 uur per week. Daarnaast vraag ik ook aandacht voor scholen in het buitengewoon onderwijs. Die geven op een heel andere manier les. De gevolgen van dit besluit van 2015 wegen veel zwaarder door voor die leerlingen. Zulke kinderen kun je niet zomaar een week of twee in een studielokaal zetten. In zo'n buso-school (buitengewoon secundair onderwijs) zijn die dagen voor een vakantie gewone schooldagen, er zijn geen examens, lesvrije dagen of deliberaties.

Minister, heeft de Vlaamse Regering de gevolgen van deze besparingsmaatregel wel in kaart gebracht, enerzijds de financiële besparing voor Vlaanderen maar anderzijds ook de negatieve gevolgen voor de scholen? Ik kan me moeilijk voorstellen dat zij geen feedback van de gevolgen heeft gekregen. Als zij die gevolgen niet in kaart gebracht heeft, waarom niet? Als ze het wel gedaan heeft, zou ik graag een rapport zien over het effect in positieve en in negatieve zin. Waarom heeft de Vlaamse Regering de mogelijkheid niet onderzocht om dat dubbel betalen in de vakantie af te schaffen? Als je iemand twee weken laat vervangen, dan vind ik het ook niet nodig dat die dan ook meteen de vakantie doorbetaald krijgt. Maar dat is misschien destijds door de vakbonden afgedwongen, dat weet ik niet, maar allicht wel. Waarom wordt het buso, dat amper 4 procent uitmaakt van het totaal, niet buiten deze regeling gehouden? Bent u bereid om deze besparingsmaatregel te herbekijken? Welke andere initiatieven zult u ter zake desgevallend nog nemen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er heeft ter zake geen evaluatie plaatsgevonden. Desondanks is er vroeger al wel de mogelijkheid uitgewerkt waarbij vervangings-eenheden van de niet-ingevulde vervangingen kunnen worden ingezet in periodes voor een vakantie. Hierdoor kunnen scholen beter inspelen op lokale noden en hoeven ze geen vervangers aan te stellen op contractuele basis.

De dubbele betaling van zowel de titularis als de vervanger tijdens de vakanties is niet afgeschaft omdat op die manier de vervangers voor de periode van de vakantie op de werkloosheid zouden terugvallen. Dat wilden we te allen prijze vermijden. We willen dat ook voor tijdelijke leerkrachten die ad hoc inspringen de vervanging aantrekkelijk blijft.

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen het gewoon en het buitengewoon secundair onderwijs. Dat onderscheid is tijdens de onderhandelingen niet aan bod gekomen.

Anderzijds staan we voor grote budgettaire uitdagingen. We willen heel wat extra investeren in het onderwijs 'as such', dus we zijn er ook niet van uitgegaan om besparingsmaatregelen uit het verleden in vraag te stellen. Met ingang van het schooljaar 2018-2019 heeft de Vlaamse Regering in het kader van het lerarentekort een aantal maatregelen genomen die betrekking hebben op betere vervangingsmogelijkheden van afwezige personeelsleden.

Een eerste mogelijkheid bestaat erin dat schoolbesturen van het basis- en secundair onderwijs de mogelijkheid hebben om niet-ingevulde vervangingen om te zetten in vervangingseenheden en nadien aan te wenden in de wervingsambten van het personeel. Die vervangingseenheden kunnen eveneens aangewend worden om afwezige personeelsleden te vervangen in perioden die zich situeren binnen de veertien kalenderdagen vlak voor een korte vakantieperiode.

Een tweede maatregel die is ingevoerd en trouwens ook in het schooljaar 2018-2019 van start is gegaan, bestaat erin om vervangingen flexibeler te maken via het pilootproject lerarenplatform. Dat pilootproject komt in een volgende vraag nog aan bod, dus ik ga daar nu niet verder op ingaan.

We bekijken een en ander nog. Wij hebben een afweging gemaakt tussen de grote nood aan middelen in functie van extra investeringen die we nog beogen en we zijn niet uitgegaan van een evaluatie of invraagstelling van maatregelen die in het verleden genomen zijn. Die hadden aanvankelijk een besparingseffect, maar vervolgens zijn er nog milderende maatregelen bij gekomen met betrekking tot vervangingsmogelijkheden. In het kader van de discussie rond de beleidsnota kunnen we nog wel wat voorstellen bespreken, maar dit is de stand van zaken.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Het ziet er zeer moeilijk en technisch uit, al die mogelijkheden met betrekking tot vervanging en die platformen. Ik ken er veel te weinig van, moet ik eerlijk zeggen, maar ik noteer wel de noodkreet van directies. Zij zullen ongetwijfeld geprobeerd hebben om dit opgelost te krijgen, maar ik stel vast dat zij geen gehoor vinden. Ik kan er nog in komen dat u niet de financiële middelen hebt om dat zomaar voor iedereen te gaan oplossen, maar is er dan geen mogelijkheid om die 4 procent van ons secundair onderwijs een beetje op weg te helpen? Als jullie de goede weg en de mogelijkheden kennen, dan zijn de mensen in het werkveld daar in elk geval niet van op de hoogte. Ik zou er dan toch voor willen pleiten om die directies te brieven over de mogelijkheden om de problemen op te lossen. Ik heb de indruk dat ze zich in de steek gelaten voelen, en dat zou ik toch wel willen verhelpen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is inderdaad juist dat we moeten proberen zieke leerkrachten zoveel mogelijk te vervangen door iemand die bekwaam is. Ik denk dat dat absoluut juist is. Ik wil wel verwijzen naar de omzendbrieven die hierover gaan. Omzendbrieven zijn weliswaar ruim, maar in die brieven staan allerlei mogelijkheden opgesomd. Misschien kan het antwoord van de minister op uw vraag

gewoon ook al bezorgd worden, want ik vind dat hij een vrij goed overzicht geeft. Iets wat in sommige scholen soms vergeten wordt, is dat het mogelijk is om leerkrachten overuren te laten werken, die betaald kunnen worden. Leerkrachten willen dat ook wel doen. Het is dan zaak om die leerkrachten op een andere manier te ontlasten, iets wat vooral in het secundair onderwijs mogelijk is.

Naar aanleiding van deze vraag kan misschien gekeken worden om dit hoofdstuk bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) nog wat meer 'in the picture' te zetten of een soort van 'flowchart' te voorzien – ik weet niet wat het juiste Nederlandse woord voor 'flowchart' is, maar u weet dat vast wel, minister –, waarop je kunt volgen wat je in welk geval kunt doen, met de juiste verwijzingen. Dat kan misschien handig zijn.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Ik wil in het bijzonder ingaan op de derde vraag met betrekking tot het buitengewoon secundair onderwijs (buso).

U zegt dat de besparingsmaatregelen van de vorige regering niet kritisch tegen het licht werden gehouden bij deze regeringsvorming. Maar is die keuze destijds zo bewust gemaakt? Heeft men er destijds rekening mee gehouden dat we inzake het buitengewoon onderwijs effectief voor een bijzondere situatie staan?

Er is daar inderdaad geen periode waarin examens worden georganiseerd, waardoor misschien, mijnheer Daniëls, mensen met wat overuren zouden kunnen inspringen. De noden in dat buitengewoon onderwijs zijn echt wel zeer specifiek. Daarom zou het toch minstens aangewezen zijn dat de minister, nu hij kennis heeft van die problemen, eens zou onderzoeken of er zich in het buitengewoon onderwijs specifieke noden stellen die ook een oplossing op maat vergen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, dat het domein Onderwijs moeilijk en technisch is, kunnen we allemaal onderschrijven. Maar we mogen de schoolbesturen en directies toch ook niet onderschatten. Ze zijn van heel veel zaken op de hoogte en kennen de kanalen waar ze terecht moeten om hun vragen te stellen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De problematiek wordt terecht aangekaart. Het probleem van die veertien dagen – en in de praktijk is het wellicht een kortere periode – lijkt mij niet onoverkomelijk op het niveau van het reguliere basis- en secundair onderwijs. Met enige pragmatiek slaagt men er daar wel in om – zeer tijdelijk – voor de nodige alternatieven te zorgen.

Ik veronderstel dat de vraagstelling is ingegeven door de specifieke thematiek vanuit het buso. Want ik begrijp wel dat het daar anders is. Enerzijds zit men daar mogelijk met enige krapte en anderzijds vergt het wel wat specialisatie. Je kunt daar niet eender wie voor inschakelen. In de andere voorbeelden die ik heb gegeven, volstaat het om administratief personeel en dergelijke te laten inspringen voor de opvang.

In dezen zal ik via AGODI nagaan wat het stroomdiagram of stroomschema zou kunnen opleveren. Zo wordt duidelijk welke pragmatische oplossingen er op dat vlak kunnen worden aangewend, wanneer die vraag heel concreet zou komen, voor zulke heel specifieke gevallen. Ik denk niet dat je meteen heel de regelgeving, zoals die geldt voor het basis- en secundair onderwijs in zijn totaliteit, in vraag moet stellen. Maar vanuit enige pragmatiek zou je wel kunnen inspelen op de specifieke noden vanuit het buso.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, ik dank u om daarin toch een beetje te willen meegaan.

Mijn vraag was heel specifiek gericht op dat buitengewoon secundair onderwijs. Want in de maand juni gaat het over dertig dagen. Dat zijn ongeveer twintig lesdagen. Dan heb je iemand nodig die, soms de hele dag, voor de klas staat, zoals in het lager onderwijs. Daarvoor kun je dan niet iemand van het secretariaat inschakelen. Dat gaat niet. Die specifieke problematiek is te groot. Je hebt daarvoor echt vervanging nodig. Je kunt die jongeren toch niet gedurende een maand aan hun lot overlaten of bij een andere klas proppen.

Ik hoop dus dat uw diensten daar toch eens naar kijken en dat men, via een secretaris bijvoorbeeld, het antwoord bezorgt van hoe die mensen daar nu mee aan de slag moeten. Want het is niet evident. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het lerarenplatform in het basis- en secundair onderwijs
– 150 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Mijn vraag om uitleg betreft een belangrijk onderwerp en gaat over het lerarenplatform, dat tijdens het schooljaar 2018-2019 in het leven werd geroepen. Als leerkracht krijg je dan een tijdelijke aanstelling vanaf 1 oktober tot het einde van het schooljaar. Het project is intussen verlengd tot het schooljaar 2019-2020. Er is plaats voor 2500 leerkrachten basisonderwijs en 370 leerkrachten secundair onderwijs.

Het merendeel van de directeurs die ik heb gesproken over het lerarenplatform, en ook ikzelf, zijn lovend over het initiatief. Daarover mag geen twijfel bestaan. Maar de laatste weken krijg ik ook heel wat signalen van ex-collega's, zowel directeurs als leerkrachten, die met de handen in het haar zitten omdat ze nog altijd zoekende zijn naar een fulltime onderwijzer voor het lerarenplatform. Dat houdt ook verband met de problematiek die ik daarnet heb aangehaald. Aangezien het lerarenplatform pas in oktober in werking treedt, kunnen directeurs geen gebruik maken van dit systeem om het lerarentekort bij de start van het schooljaar op een goede en oordeelkundige wijze op te vangen.

Ik heb dan ook twee heel concrete vragen.

Vanwege het lerarentekort zitten heel wat directeurs bij de start van het schooljaar met de handen in het haar om de vacatures in te vullen. Bent u bereid om dit systeem vanaf volgend schooljaar vanaf de start van het schooljaar te laten ingaan? Dat is dus eigenlijk al vanaf augustus, want dan worden de vacatures al voor een groot stuk ingevuld, september is zelfs al te laat.

Het lerarenplatform is reeds een jaar in werking. Werd de werking ervan reeds geëvalueerd? Indien ja, kunnen wij die evaluatie verkrijgen en wanneer? Indien neen, wanneer en op welke manier wordt dit systeem geëvalueerd?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het werd nog niet geëvalueerd. We hebben duidelijk afgesproken in het regeerakkoord 2019-2024 dat we de lerarenplatforms, indien ze een positieve evaluatie zouden krijgen, die zullen uitbreiden naar het secundair onderwijs en dat ze dan wel netoverschrijdend worden georganiseerd.

Om deze vraag te beantwoorden, zal ik dus de evaluatie van de lerarenplatforms moeten afwachten. Ik kan u wel meegeven dat gekozen is voor de ingangsdatum van 1 oktober om twee redenen. In de praktijk blijken er weinig vervangingsnoden te zijn in de maand september. Door pas in oktober te starten, kon men natuurlijk ook, met die budgettaire meerkost, aan meer leraren een aanstelling in het lerarenplatform geven.

De administratie is dus nog maar recent gestart met die evaluatie. Er moet toch minstens een schooljaar volledig afgelopen zijn om een evaluatie te kunnen organiseren. Die evaluatie is nu aan de gang. Die wordt opgevolgd en gemonitord in de gemeenschappelijke vergadering van Sectorcomité X. Op grond van die evaluatie zullen we daar, conform het regeerakkoord, een beslissing over nemen.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Dat is inderdaad een summier antwoord. Ik heb al een aantal gesprekken gevoerd over deze problematiek. De mensen verwachten toch wel een evaluatie, al begrijp ik wel dat die er nog moet komen omdat het platform nog maar een schooljaar in werking is. Ik heb daar op zich geen problemen mee. Ik zou het wel appreciëren als daar een timing opgezet wordt en als er ook feedback gevraagd wordt aan het werkveld. Want dat zijn de mensen die er dagelijks mee bezig zijn. Soms hoor ik namelijk wel eens de opmerking: wij weten waar de zwaktes zitten en hopen dat we die feedback zullen kunnen geven aan het ministerie. Ik vind die communicatie heel belangrijk. Dat mag ook wel eens gemeld worden aan de mensen die dagelijks op het werkveld staan.

Het platform gaat dus niet van start halfweg augustus. Ik weet dat dat inderdaad budgettaire implicaties heeft. Maar ik heb wel gemerkt dat er zich net tijdens het begin van het schooljaar problemen voordoen om de juiste mensen op de juiste plaats te zetten. Dat lerarenplatform zou daar zeker een ondersteuning voor kunnen zijn, zeker ook voor directeurs die een goed hr-beleid willen voeren in hun school en die echt een overzicht willen hebben van welke leerkrachten er nog beschikbaar zijn.

Minister, er doet zich nog een groot probleem voor. Ik zou graag hebben dat u dat ook meeneemt in uw toekomstige evaluatie. Er moet namelijk een betere opvolging komen van de leerkrachten en van de potentieel goede leerkrachten die na een jaar verdwijnen of verdwenen zijn. We moeten proberen om goede mensen aan boord te houden en eventueel doelgericht op te vissen. Dat is ook een parameter voor het voeren van een professioneel hr-beleid in het onderwijs. Je hebt nu nog te veel leerkrachten die na een jaar verdwijnen en we hebben er geen zicht op waar ze eigenlijk naartoe zijn.

Nog een opmerking die ik heb gekregen, is dat de leerkrachten, die deelnamen aan het platform, niet alleen beter opgevolgd moeten worden, maar ook goed moeten worden geïnformeerd. Daar knelt het schoentje ook nog wat. Velen weten wel ergens iets, maar staan dan in september in de kou. Er is dus ook geen duidelijke lijn in de evaluatie. Die zaken kunnen dus nog een stuk beter.

Minister, er werd al veel feedback gegeven. Ik vraag u dus heel duidelijk om te proberen in kaart te brengen waar na een jaar de zwakke punten zitten, zodat die zo snel mogelijk bijgestuurd kunnen worden. Want ik denk dat een lerarenplatform alleen maar goed kan werken als de zwakke punten erin bijgestuurd worden en als we dat nog verder kunnen uitbreiden. Zo kunnen we beter goede leerkrachten

vinden, zelfs al in september, en vooral ook de juiste mensen op de juiste plaats krijgen.

Dus: de evaluatie is een goed initiatief. We mogen het kind zeker niet met het badwater weggooien, maar moeten toch op korte termijn bijsturen zodat het doel van het lerarenplatform niet verloren gaat, maar dat de werking integendeel nog verbetert.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wou gewoon een technische aanvulling doen. Ik verwacht daar geen antwoord op, maar ik zou graag hebben dat u ze meeneemt. Het gaat over het inzetbaarheidspercentage van 85 procent dat de scholen moeten behalen. Door de berekening die daarrond verloopt is het heel moeilijk om dat percentage te halen. Ik ga dat kort uitleggen. In de noemer van de berekening zitten 273 dagen. Dat zijn dagen waar de weekends en bijvoorbeeld de krokus-vakantie meegeteld zijn. Als je alleen maar werkt zonder de weekends en de vakantiedagen te tellen, heb je in een schooljaar 180 effectieve werkdagen. Als iemand bijvoorbeeld voor 10/24 in het lerarenplatform is aangesteld en enkel die 180 dagen werkt, kan die nooit de weekends of de vakantiedagen meetellen. Als je dat berekent in de noemer-tellerverhouding, kan hij sowieso, ondanks die 180 gewerkte dagen, toch maar aan een percentage van 66,93 komen, en niet die 85 procent halen. Weekends worden alleen maar meegeteld als iemand bijvoorbeeld voor een maand aangesteld kan worden, want dan zitten al die weekends daarin en worden die ook meegeteld. Maar als je het principe van het lerarenplatform voor de korte vervangingen gebruikt, en iemand werkt eens één dag, drie dagen, vijf dagen en heeft de pech om nooit de weekends of de verlofdagen van de korte vakanties te kunnen meetellen, kan hij, hoewel hij voltijds werkt, nooit dat percentage van 85 procent halen. Daar zou een afspraak gemaakt moeten worden dat men bijvoorbeeld bij de vrijdagen of de maandagen de weekends kan meenemen. Men moet dat eens herbekijken zodat iemand die toch alle dagen gewerkt heeft, uiteraard ook het percentage van 100 procent kan halen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Vandenberghe, ik vind het fijn dat u dat lerarenplatform een goed initiatief vindt. We hebben ooit een vervangingspool gehad, daar zijn een aantal uitwassen geweest, die zijn dan weggegaan en nu hebben we een vervangingspool, maar zonder uitwassen van mensen die in scholen rondlopen en die veel geld kosten. Ik ben het daarmee eens.

We hebben dat opgestart in het schooljaar 2018-2019. Nu zijn we in het schooljaar 2019-2020. Veel sneller dan dat kan men geen evaluatie doen. Dat hebt u ook gezegd. U hebt een aantal aandachtspunten meegegeven voor de evaluatie. Wat collega Krekels aangeeft, kan ook meegenomen worden in de evaluatie. Ik zou echter willen waarschuwen om op te letten dat we nu al niet beginnen sleutelen aan iets en dan daar nog iets vaststellen, want dan kunnen we de evaluatie misschien bemoeilijken, omdat we ondertussen al ergens aan gesleuteld hebben en eigenlijk niet weten wat de effecten zijn. Laat het nu lopen en laat ons de evaluatie doen op het moment dat we ze kunnen doen, met alle info. Maar laat ons niet gaandeweg al hier en daar aan een knop beginnen draaien, omdat we dan eigenlijk niet goed weten wat we gaan doen, noch budgettair, noch op het vlak van de effectieve oplossing.

Minister, ik heb wel nog een bijkomende vraag, die ook belangrijk is. Mensen die daarin zitten, moeten ook eerlijk geëvalueerd worden, dat staat ook in het regeerakkoord. Als mensen echt goed gewerkt hebben in die pool, moeten we ze ook perspectief geven, al was het maar in het kader van het lerarentekort, en ze niet de hele tijd rondjes laten draaien.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De administratie is al gestart met de evaluatie. Het lijkt me ook zinvol om naar deze commissie te kunnen terugkoppelen met de resultaten. Wat de timing betreft, zei u dat er in september al problemen gemeld werden. Mij heeft me net gezegd dat oktober een meer aangewezen moment is, omdat er net in september minder melding gemaakt wordt van vervangingsnoden. Dat manifesteert zich pas na september sterker.

Maar de evaluatie is dus gestart en ik krijg al een eerste tussentijdse suggestie tot aanpassing. Mevrouw Krekels, het verslag zal mij assisteren om dat volledig correct te kunnen reproduceren en geduid te zien, maar ik zal het zeker doorgeven.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Wanneer ik luister naar de diverse tussenkomsten, denk ik dat we op dezelfde golflengte zitten. Laat het zeker nog dit jaar gebeuren, laat dat tijdig evalueren. Laat het ook na twee jaar telkens met een jaar verlengen, zodat we ook als zekerheid aan de mensen kunnen geven wat het op lange termijn wordt, of het structureel wordt, of het definitief wordt, op welke manier het definitief wordt. We moeten dat in de loop van dit schooljaar opvolgen en eventueel op het einde van het schooljaar 2019-2020 evalueren en bijsturen waar nodig, en eventueel ook definitieve beslissingen nemen. We blijven dit dossier het best allemaal opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs – 161 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) heeft als opdracht het begeleiden en ondersteunen van de instellingen in het hoger onderwijs in verband met de rechten van personen met een handicap. Centraal bij die implementatie staat het verbeteren van de participatie van studenten met functiebeperkingen in het Vlaams hoger onderwijs.

Het SIHO vormt de brugfunctie met de Vlaamse overheid. De sterkte van het SIHO is dat alle vijf de associaties van universiteiten en hogescholen hun krachten bundelen om samen inclusief hoger onderwijs te realiseren. Ik kan dat alleen maar toejuichen. Hier is geen 'opkapping' zoals we helaas hebben gezien bij de ondersteuningsnetwerken. Mevrouw Krekels en de heer De Ro hebben daar in het verleden al veel lansen over gebroken; die ondersteuningsnetwerken werden plots georganiseerd in het leerplichtonderwijs per pedagogische opvatting per koepel. Hier overstijgt men dat gelukkig.

Eind juni 2018 werden alle instellingen bevraagd over de implementatie van de nieuwe regelgeving en hun verdere ondersteuningsnoden. Het evaluatierapport toont aan dat de nieuwe regeling gedragen is door de instellingen hoger onderwijs, en dat de regeling in de praktijk tot heel wat schaalvoordelen – effectieve schaalvoordelen – leidt. Bovendien is er door het SIHO enige gelijkgerichtheid over de instellingen heen, wat belangrijk is voor de studenten zelf. Het SIHO brengt namelijk alle informatie en expertise voor alle betrokkenen samen, en associatieoverschrijdend samen. Het steunpunt is heel duidelijk in verband met leerresultaten. Het waakt erover dat als iemand met een

beperking start in het hoger onderwijs, ook effectief dat diploma haalt. Dingen laten 'wegfalen' en dan toch een diploma halen kan dus eigenlijk niet met de domeinspecifieke leerresultaten. Daar wordt niet van afgeweken, niet over de instellingen heen.

Het SIHO ontwikkelde ook tal van zeer bruikbare en praktische instrumenten, zowel voor docenten, studenten als instellingen. Ik neem aan dat iedereen die brochures heeft gekregen. Ook de leidraad voor een beginnende student op de website kan ik alleen maar aanbevelen. De student – de 18-, 19- en 20-jarigen – wordt aangeraden om zelf kritisch na te denken. Wat heb ik nodig om te slagen? Gaat dit lukken? Wat zijn de slaagpercentages of -kansen? Ook omgekeerd zitten er zeer bruikbare fiches bij voor docenten. Hoe kan men het best een student met die of die beperking, met een extra leernood, aanpakken? Het is zeer 'down to earth' en zeer praktisch gericht. Het zijn geen grote theorieën; het is heel praktisch.

Minister, u weet dat er van alles dringend, ontzettend dringend en extreem dringend is. Velen zullen het u de afgelopen dagen al gemaaild en laten weten hebben. Het huidige convenant met het SIHO, gebaseerd op hoofdstuk 9 in de Codex Hoger Onderwijs, loopt af op 31 december van dit jaar. Dat is nog enkele maanden, maar dat is toch zo ver niet meer. Dat is niet onbelangrijk voor het betrokken personeel maar ook voor de studenten hoger onderwijs.

Minister, hebben u en uw administratie al kennisgenomen van die evaluatie van het SIHO? Hoe kijkt u daarnaar? Zal het convenant van het SIHO worden verlengd of aangepast, of niet? Zijn er bijkomende taken en verwachtingen ten aanzien van het SIHO? Kan dit binnen de voorziene middelen?

Kunnen er bepaalde methodieken en aanpakken van het SIHO ook ingebracht worden in het leerplichtonderwijs? Ik heb er net al een paar van geschetst, maar ik raad iedereen binnen het leerplichtonderwijs aan om eens te kijken naar de publicaties en praktische leidraden. Natuurlijk, iemand met dyslexie of dyspraxie in het hoger onderwijs tegenover het secundair onderwijs is wel een groot verschil.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het SIHO is dit jaar geëvalueerd door de Arteveldehogeschool via een online bevraging, gevolgd door focusgesprekken – ik wil een slag om de arm houden zo dadelijk – met de hogeronderwijsinstellingen, dus niet met de docenten of studenten maar met de aanspreekpunten zorg.

Op zich was de evaluatie zeer positief. Men stelde vast dat alle instellingen hoger onderwijs de weg vinden naar het vernieuwde SIHO. Er is bij de beleidsverantwoordelijken een grote tevredenheid over de werking en aanpak van het SIHO. Dat is op korte termijn uitgegroeid tot een autoriteit inzake studeren met functiebeperkingen en inclusie in het hoger onderwijs. Bijkomend vervult het een belangrijke brugfunctie van de instellingen hoger onderwijs naar de Vlaamse overheid. De evaluatie geeft aan dat het SIHO bijdraagt tot het efficiënter uitbouwen van ons beleid inzake studeren met functiebeperkingen en inzake de implementatie in het hoger onderwijs van het VN-verdrag over de rechten van personen met een handicap.

Uit het evaluatierapport wordt niet zo duidelijk hoeveel respondenten bevraged werden en wie specifiek. Ik heb al gezegd dat er geen focusgesprekken zijn geweest met docenten en studenten. Daar is mogelijk wel wat marge tot verbetering.

Om een goed zicht te krijgen over hoe docenten en studenten de SIHO-activiteiten evalueren, lijkt het me wenselijk om te bepalen hoe we hiermee verdergaan. Er zijn natuurlijk twee vragen: enerzijds een verderzetting en anderzijds een uitbreiding van de actieradius. Ik vind het wel belangrijk dat we nieuwe wegen zijn ingeslagen met hetgeen voordien misschien totaal ondenkbaar was. Ik verwijs naar het voorbeeld van dyslexie. Ik weet niet of veel mensen met dyslexie het vroeger

tot de universiteit brachten en of dat überhaupt mogelijk werd geacht. Nu denken we daar totaal anders over. Die andere denkcultuur is ook nog wat beginnend. In plaats van te kijken naar wat niet mogelijk is, kijken we naar wat wel mogelijk is en wat we daarvoor zouden moeten aanpassen ten behoeve van de studenten en docenten om toch nog dergelijk hoger onderwijs mogelijk te kunnen maken.

Alvorens een beslissing te nemen om een nieuw convenant af te sluiten, wil ik nog wat informatie kunnen vergaren, als het even kan ook over de ervaringen en de noden van alle betrokkenen. Dan denk ik dat we daar wel mee aan de slag kunnen in functie van een eventueel nieuw convenant. Dan kunnen we ook eens kijken of de actieradius beperkt dan wel verruimd wordt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Ik denk dat het juist is dat we zeker ook studenten en docenten eens moeten bevragen. We moeten dan wel zeker zijn dat ze weten dat de info van het SIHO komt. Ik heb immers gemerkt dat sommige instellingen hoger onderwijs info van het SIHO in hun eigen brochures steken. Vanwaar komt dat dan? Dat moeten we goed kunnen duiden.

Ik kom tot de heel concrete tips. Ik neem een andere fiche, bijvoorbeeld over studeren met een chronische ziekte. Helaas zijn er heel wat leerlingen en studenten die met kanker te kampen hebben gehad, maar gelukkig zijn die nog in staat om verder te studeren. Dat vraagt natuurlijk een zekere aanpak. Die fiche is welgeteld zeven pagina's lang, maar is gigantisch concreet. Dan weten docenten en hogescholen wanneer een student kanker heeft gehad. Als die student terugkomt, weten ze hoe ze daar echt mee aan de slag kunnen, heel concreet. Het is bijna een afvinklijst. Ik weet wel dat dat niet voor elke student hetzelfde is, maar je hebt ten minste een houvast, ook als student. We spreken over mensen van 18, 19 jaar en ouder. De info mag zeker niet verloren gaan.

Minister, misschien moet u met het SIHO het gesprek aangaan over waar nog leemtes zitten, waar men nog vastzit, waar het nog beter kan en hoe we die informatie veel breder kunnen verspreiden dan enkel in het hoger onderwijs.

De Loes Vandromme (CD&V): Inclusief hoger onderwijs kunnen we alleen maar toejuichen. Kansen voor iedereen vinden we zeer belangrijk, ongeacht je beperking of je gaven.

voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Wij stellen voor om de evaluatie te maken en iedereen daarin te horen, zeker ook de mensen die afgestudeerd zijn. Zij kunnen aangeven waar ze geholpen zijn en waar er eventueel problemen waren en wat de aandachtspunten en knelpunten zijn. Mochten er daarnaast extra taken zijn, dan zijn we ook benieuwd naar de financiële consequenties.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Dit is een mooi een-tweetje met de minister, maar het is wel een heel mooi dossier. *(Opmerkingen)*

Is het geen een-tweetje – om een voetbalterm te gebruiken? *(Gelach)*

Het convenant moet eind dit jaar vernieuwd worden, maar wij onderstrepen met onze fractie uiteraard ook dat wij het belangrijk vinden om op basis van cijfers en expertise verder te werken aan een inclusief hoger onderwijs, waar ook mensen met een beperking alle kansen krijgen. Ik denk dat we daar ook voor staan met

onze partij en ben ook benieuwd hoe het verder zal evolueren en zal worden opgevolgd. Ik ben in elk geval positief.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Aansluitend op de opmerkingen van de collega's willen wij uiteraard ook het belang van een inclusief hoger onderwijs ondersteunen. Minister, ik zou u willen vragen om de komende maanden niet alleen die evaluatie van het SIHO te maken, maar ook van een aantal opmerkingen en vragen die aan bod zijn gekomen in het evaluatierapport over de nieuwe regeling voor inclusief hoger onderwijs die sinds september 2017 van kracht is. Daar komen toch een aantal interessante vragen uit naar voren, onder andere over de transparantie over de toelage voor inclusief onderwijs en de vraag naar meer budgetten. Ik heb ook genoteerd dat er op dit moment een aantal hogescholen expertise inkopen vanuit het buitengewoon onderwijs, maar dat dat niet altijd vlot verloopt. Misschien kunt u eens bekijken hoe er beter ingezet kan worden op een betere samenwerking tussen het buitengewoon en het hoger onderwijs, minister.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik neem alle suggesties mee. Wat de budgettaire implicaties betreft, die zijn niet immens groot. We spreken over een bedrag van ongeveer 180.000 euro extra ten opzichte van de bestaande middelen van SIHO. Het zit ergens in die grootteorde, dus dat heeft niet zo'n grote impact. Alles heeft natuurlijk wel een impact. Er is ook een concrete vraag om dat budget niet alleen te behouden, maar serieus te verhogen. Er is inderdaad wel een 'trickle down'-effect mogelijk, waarbij we iets kunnen leren van de ervaringen, suggesties en heel concrete tips en tricks ten aanzien van deze of gene beperking, dat geëxporteerd kan worden naar lagere niveaus: het secundair en misschien zelfs het basisonderwijs, zonder het daarbij te hebben over het buitengewoon onderwijs.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. We kijken inderdaad uit naar de evaluatie en de bijkomende vragen die u gesteld hebt. Ik denk dat het vooral belangrijk is dat hier in het hoger onderwijs heel realistisch naar gekeken wordt, zonder dat de domeinspecifieke leerresultaten onder druk komen te staan. Dat is, denk ik, een belangrijk pleidooi. Het is ook belangrijk om over alle associaties heen te werken en geen concurrentiestrijd te laten ontstaan op dat vlak.

Collega Vandenberghe, wat betreft de een-tweetjes: als dit echt een-tweetjes zouden zijn, dan zou de minister allicht liever hebben dat ik andere vragen stel of misschien zelf geen vragen stel. In dezen is de enige die beslist of een vraag ontvankelijk is of niet, is onze eminente voorzitter, niemand anders.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over hartveilige scholen en het aanleren van reanimatie en AED-gebruik bij jongeren – 162 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ook hier weer een een-tweetje met de commissievoorzitter.

Collega's, op 16 oktober jongstleden was het de wereldwijde 'herstartdag van het hart' – om het in het Nederlands te zeggen. Voor het zevende jaar op rij organiseerden de Belgische Reanimatieraad (BRC) en de Belgische Cardiologische Liga deze dag om de bevolking meer bewust te maken van een plotse hartstilstand.

Ik heb in het Waasland Shopping Center zelf aan die dag deelgenomen. Er waren eigenlijk heel vele mensen die geïnteresseerd waren om te weten hoe dat nu werkt, maar bij een groot aantal mensen bestond nog een zeer groot misbegrip rond die AED-toestellen (automatische externe defibrillator). Mensen denken dat ze dat ding eruit halen, de pads erop leggen en dan klaar zijn, omdat we in films natuurlijk niets anders zien dan mensen die neerliggen, gereanimeerd worden en twee minuten later weer spreken en verder wandelen. Maar helaas is het veel belangrijker om, één, reanimatie, zijnde hartmassage en beademing, op te starten en te blijven doen tot er gespecialiseerde medische hulp is, en, twee, te weten of het zinvol en nodig is om op dat moment effectief reanimatie toe te passen.

Dat is een belangrijke dag, zowel voor onze leerlingen als voor alle volwassenen in dit land. Want in België zijn er dertig plotse hartstilstanden per dag – dertig per dag! –, waarvan er maar drie mensen die zullen overleven. Ongeveer 80 procent van de plotse hartstilstanden gebeurt thuis of op openbare plaatsen, meestal waar iemand bij is. Met campagnes zoals deze kan men de overlevingskans van de mensen die buiten het ziekenhuis een hartstilstand vertonen, twee tot vier keer verhogen. Collega's, dat zijn eigenlijk immense cijfers. In dit land zouden we daardoor elk jaar tot drieduizend levens kunnen redden.

We hebben in dit verband al stappen gezet in het onderwijs. Zo wordt sinds september 2019 voor het vijfde jaar op rij, in alle secundaire scholen van de Vlaamse Gemeenschap minstens twee lesuren cardiopulmonale reanimatie (CPR) gegeven aan de leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar. De Task Force CPR-AED van het Vlaams ministerie van Onderwijs zet zijn werk verder teneinde enerzijds de CPR-lessen te veralgemenen naar alle leerjaren van het secundair onderwijs en anderzijds automatische externe defibrillatoren op de buitenmuren van de scholen te plaatsen.

Collega's, nieuwe collega's, we moeten opletten dat we niet alles naar het onderwijs proberen te brengen. Want telkens wanneer er iets gebeurt in de maatschappij, is er in elke fractie, ook de mijne, wel iemand die zegt: 'Dat zouden ze nu toch moeten zien in het onderwijs.' En dan zeggen we: 'Welja, we steken het bij in het onderwijs.' En zo is iedereen content. Alleen is het natuurlijk wel zo dat die onderwijstijd beperkt is. Daarvan ben ik mij ten zeerste bewust. En daarom hebben we die twee lesuren daar ingevoerd.

Minister, hebt u zicht op een evaluatie wat betreft de invoering van die twee lesuren in het vijfde en zesde jaar van het secundair onderwijs? Met andere woorden, gebeuren die of gebeuren die niet? Hebt u daar enig zicht op?

Kunnen de lessen CPR en gebruik van AED – en bij uitbreiding EHBO – ook worden aangeboden in andere leerjaren in het secundair onderwijs, zonder dat dit een belasting moet zijn op het lessenrooster? Als leraar in het secundair onderwijs denk ik heel specifiek aan de lesuren tijdens de deliberaties en examens voor de schoolvakanties. Tijdens die periode is er vaak luxeverzuim. Ouders zeggen dan dat er niets meer te doen is in die school. Misschien kunnen we die momenten gebruiken om zulke zaken aan te brengen? Het is geen belasting op een lessenrooster, geen belasting op inhoud. Misschien kunnen we dat dan organiseren voor de leerlingen, eventueel met externe mensen? Is dat een mogelijkheid?

Hoe kunnen scholen worden gestimuleerd of ondersteund om AED-toestellen te plaatsen die dan ook voor de ruimere gemeenschap kunnen worden gebruikt? Een

school bevindt zich meestal in een centrum. Er passeert veel volk. Leerlingen en ouders weten dat het daar hangt. Kunnen we die scholen daarin betrekken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil eerst wat corrigeren, in het kader van een een-drietje.

U gaat ervan uit dat vanaf september 2019, of zelfs voordien al, minstens twee lesuren CPR worden gegeven aan leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar. We hebben bepaalde resultaten, maar we kunnen niet met zekerheid zeggen dat dat specifiek voor CPR overal gebeurt.

Wel is het zo dat er minimaal twee uren nodig zijn, zowel in het vijfde als in het zesde jaar. Er is enige herhaling nodig, vooral als je wilt dat de kinderen kennis, attitudes en vaardigheden worden bijgebracht die ze nodig hebben om levens te redden. Uit onderzoek blijkt dat de leerlingen die twee lesuren levensreddende handelingen met oefeningen in reanimatie en defibrillatie in het vijfde leerjaar van het secundair onderwijs en een herhaling ervan in het zesde leerjaar hebben gekregen, sneller geneigd zijn om te reageren en vooral om correct te reageren en zelf een defibrillator op te starten. Het is van belang dat leerlingen daarbij leren hoe ze een slachtoffer moeten benaderen, wat er snel moet gebeuren. Want een EHBO-opleiding is nog altijd iets anders. Dat is ook aan bod gekomen tijdens een discussie over de hervorming van de rijopleiding. We moeten daarin duidelijk zijn.

Maar het is wel belangrijk dat we met z'n allen – leerlingen of anderen – leren hoe we een slachtoffer moeten benaderen, wat er snel moet gebeuren, wat we kunnen doen, maar vooral – vooral – wat we niet moeten doen. In het kader van de rijopleiding gaat het vooral over wat je niet moet doen. Soms moet je de mate van tussenkomst beperken en bijvoorbeeld niet onmiddellijk proberen om een slachtoffer te verplaatsen. Je moet je daar soms van weerhouden.

Werken rond EHBO gebeurt natuurlijk idealiter al vanaf de kleuterklas. Het Rode Kruis Vlaanderen heeft daarvoor al een leerlijn gemaakt. Er zijn natuurlijk ook de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor CPR en EHBO, die perfect toelaten dat scholen daar al vanaf de kleuterklas tot op het einde van het secundair onderwijs aan kunnen werken. Het is echter aan de scholen zelf om te bepalen hoe ze dat doen. Het is de onderwijsinspectie die nagaat hoe de scholen daaraan werken.

De cijfers zijn een beetje gedateerd, maar in 2017 was er een bevraging van het Vlaams Instituut Gezond Leven. Die toont aan dat EHBO ruim aan bod komt in het secundair onderwijs, met een focus op het vijfde en zesde jaar. Ik geef enkele resultaten mee. 88 procent van de secundaire scholen geeft aan dat EHBO aan bod komt in het secundair onderwijs en dit vooral in het vijfde – 59 procent – en het zesde – 62 procent – jaar. In de andere jaren komt het telkens in meer dan een kwart van de scholen aan bod. In ruim negen op tien scholen komt EHBO aan bod in een of meerdere vakken. De helft van de scholen organiseert klasoverstijgende initiatieven rond EHBO. Dat zijn dus alleen maar positieve geluiden.

De lessen CPR kunnen volgens mij zeker ook aangeboden worden in andere leerjaren in het secundair onderwijs zonder dat dit een belasting moet zijn op het reguliere curriculum. Ik denk dat er bij die leerlingen wel nieuwsgierigheid genoeg is om dat op andere momenten te doen, bijvoorbeeld tijdens pauzes of andere momenten dat er geen les wordt gegeven. Ik denk dat daar wel interesse voor bestaat. Verschillende scholen doen dat ook al.

Op de website 'EHBO in onderwijs' worden ook tips gegeven over methodes, momenten, de wijze waarop dat in een betrekkelijk aangename sfeer georganiseerd zou kunnen worden, dus zonder extra belasting op het lessenrooster. Ook daar zijn

het natuurlijk de scholen die zelf beslissen wanneer ze die lessen EHBO of CPR organiseren.

Om toe te laten dat scholen AED's ter beschikking kunnen stellen van de ruimere gemeenschap, worden op die website concrete tips gegeven. In eerste instantie gaat het natuurlijk over de locatie. Als men overgaat tot de aankoop van een AED, moet vanzelfsprekend een locatie gekozen worden die niet alleen toegankelijk is voor mensen aan de binnenzijde van een school maar ook aan de buitenzijde. Er moet dus gekeken worden naar de beschikbaarheid voor de bredere gemeenschap. Daarnaast kan er ook op gelet worden dat er bijvoorbeeld een incentive wordt gegeven aan oproepen tot het delen van sportinfrastructuur, zodat scholen gestimuleerd worden om een AED ter beschikking te stellen van meerdere gebruikers. Dat gebeurde ook bij de laatste oproep tot het delen van sportinfrastructuur. Als er nog oproepen tot het delen van infrastructuur volgen, kan er overwogen worden om de aanwezigheid van AED-toestellen mee te nemen als subsidievoorwaarde. Ik zal alleszins ook aan het Agentschap voor Onderwijsinfrastructuur (AGION) en het gemeenschapsonderwijs (GO!) vragen of zij in hun richtlijnen naar de onderwijsinstellingen de aandacht voor het ter beschikking stellen van AED's voor de ruimere gemeenschap nog kunnen meenemen als aandachtspunt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Het is inderdaad zo dat het, als het vanaf september 2019 is ingeschreven, moeilijk is om daar op 24 oktober 2019 al uitspraken over te doen. Maar ik ben wel blij te horen dat 88 procent van de scholen al aangeeft mee te doen. Dat wil dus eigenlijk zeggen dat we de regel invoeren voor die laatste 12 procent van de scholen, om die mee te krijgen om effectief mee te doen, zodat alle leerlingen daarin betrokken zijn.

Wat die levensreddende handelingen betreft, denk ik dat wat u zegt juist is: we moeten studenten net aanzetten om in te grijpen als er iets is. Collega's, we hebben allemaal onlangs het nieuwsbericht gelezen over die man die in Kortrijk op het marktplein in elkaar zakke. Daar is heel veel volk gepasseerd, maar niemand heeft ingegrepen. Dat is het experiment van de sociale diffusie: als men met velen is, denkt men altijd wel dat iemand anders iets zal doen, en er gebeurt niets. Het zal uw vader, uw moeder, uw zoon, uw dochter maar zijn. Dat is al een belangrijke reflex.

Wat die AED's betreft, minister, heeft de Commissie zorgvuldig bestuur op 11 maart 2019 een belangrijke uitspraak gedaan in verband met sponsorborden bij hartstarters aan schoolgebouwen. De vzw HeartSaver probeert met lokale sponsoring inderdaad AED's aan scholen te hangen en te zorgen dat die onderhouden en geconnecteerd blijven. Heel veel scholen hebben dit ondertussen al gedaan. Dat is zeer interessant. Dit wordt eigenlijk gedaan met sponsorgeld. Op die manier heeft de school relatief weinig kosten, maar bereikt men wel leerlingen, ouders, leerkrachten. Ze geven daarrond ook opleidingen, dus eigenlijk is dat een win-win-situatie voor iedereen. Ze plaatsen daar natuurlijk een sponsorbordje bij. In scholen moet je enigszins terughoudend zijn, maar de Commissie zorgvuldig bestuur heeft daar eigenlijk een heel wijs besluit genomen, namelijk dat dat wel degelijk kan, als dat bescheiden is, en dat bepaalde zaken uiteraard niet kunnen. Minister, misschien is het wel handig om op de 'EHBO op school'-website dat advies van de Commissie zorgvuldig bestuur nog toe te voegen, en eventueel ook een link naar HeartSaver. Dat kan wel handig zijn voor scholen die op die zeer goede website terecht komen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik kan collega Daniëls alleen maar bijtreden. Alles wat hij vertelt, bestaat al in een van de Vlaamse gemeenten, een gemeente die ik vrij

goed ken. Mijnheer Daniëls, misschien moet u eens komen. Wij zijn de meest hartveilige gemeente, we hebben 25 AED-toestellen. We hebben dat inderdaad gedaan met sponsors, met de lokale UNIZO-afdeling.

Ik denk echt dat we dat moeten doen, maar we hebben ondertussen ook vastgesteld dat er nog een vrij groot hiaat is in deze materie. In Vlaanderen hebben we heel wat mensen opgeleid, niet alleen studenten, maar ook meerderjarigen. Maar heel dat kapitaal dat opgeleid is, kan vandaag niet benut worden. Ik geef u dat mee, minister, om de hand te reiken naar minister Beke en naar de federale collega's. Want vandaag gebeurt het dus dat er ergens te velde een hartfalen is – het voorbeeld in Kortrijk wordt gegeven – en er gebeld wordt naar 112. Maar al de mensen die vandaag in Vlaanderen een erkende opleiding gevolgd hebben, worden niet gecontacteerd. In Nederland bestaat dat vandaag wel, daar wordt al dat kapitaal aangeboord. Van al de mensen die een erkende opleiding gevolgd hebben, krijgt de dichtstbijzijnde persoon een signaal per sms. Die kan reageren en gaat snel ter plaatse. We stellen vandaag dit zeer belangrijk hiaat vast in het beleid rond de eerste hulp. Het kan een zeer mooie aanvulling zijn die u kunt meenemen als vervolg op de vraag van collega Daniëls, in de richting van minister Beke en de federale minister van Volksgezondheid, want daar hebben ze nog altijd de houding dat het enkel de erkende gezondheidszorgberoepen zijn die mogen tussenkomen. Maar in die eerste minuten kan men eigenlijk weinig verkeerd doen als het gaat over reanimatie en het gebruik van AED-toestellen. Ik wil dus een groot pleidooi houden om al de kennis die er is, al de ervaring die opgebouwd is door al die opleidingen – in mijn gemeente van 12.000 inwoners zijn er ondertussen 1500 inwoners die de opleiding gevolgd hebben, en we hebben 25 AED-toestellen – in te zetten, zodat we nog veel meer levens kunnen redden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb daar weinig aan toe te voegen. Bedankt voor de suggesties en alle concrete voorstellen. Het overschrijdt natuurlijk mijn bevoegdheid inzake Onderwijs in ruime mate, maar ik zal het zeker meenemen in het desgevallend overleg met de minister van Welzijn. Misschien zit dit zelfs op het niveau van Binnenlands Bestuur: alarmsystemen, een community van EHBO-assistenten, ik denk dat er daar iets gelijkaardigs bestaat, een soort van alertsysteem in iets vergelijkbaars.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik kan alleen maar blij zijn dat we hier allemaal samen onze schouders onder zetten, en ook de scholen maximaal ondersteunen zodat ze dit niet ervaren als een extra last, maar wel als een meerwaarde voor leerlingen in de gemeenschap.

Als u dan toch uw collega, minister Beke, aanspreekt: niet alleen die app, maar bijvoorbeeld ook een app waarop we alle onderhouden AED-toestellen registreren, dus één app, zodat we weten waar het toestel hangt. Momenteel hebben we immers een aantal apps, die echter niet altijd up-to-date zijn – maar dat zou ons te ver van Onderwijs leiden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de gewijzigde scholengemeenschappen en het studieaanbod – 163 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mijn vraag gaat over de – aflopende of opnieuw opstartende – scholengemeenschappen en het studieaanbod. Om samenwerking tussen scholen te stimuleren – dat is iets anders dan fuseren – bestaan er scholengemeenschappen. Die kunnen bijdragen tot een efficiëntere aanwending van de middelen door het sparen en/of uitwisselen van uren of door taken gemeenschappelijk te doen, ik denk aan preventieadviseurs en dergelijke. De meest recente scholengemeenschappen zijn op 1 september 2014 gevormd voor een periode van zes jaar. Dat betekent dat de huidige scholengemeenschappen in principe blijven bestaan tot 31 augustus 2020.

In de vorige regeerperiode werd een belangrijke beslissing genomen door de toenmalige regering, zijnde: de scholengemeenschappen blijven bestaan en de scholen worden niet verplicht tot een of andere vorm van fusie. Dat was een wijze beslissing, denk ik, als ik vandaag de beelden uit Leuven zie. De scholengemeenschappen zijn een goed idee.

In verschillende scholengemeenschappen worden momenteel al nieuwe partnerschappen voorbereid en onderzocht. Hierbij botsen sommige scholen, die wel nog in de oude scholengemeenschap blijven, op een aantal concrete problemen.

Een school kan bijvoorbeeld nu een aanvraag indienen bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) om een bepaalde studierichting of -optie aan te bieden, maar door het veranderen van scholengemeenschap zal de studierichting ook worden aangeboden in een andere scholengemeenschap. Je zit vandaag in een scholengemeenschap, die geeft een advies, maar als je in 2020 vertrekt naar een andere scholengemeenschap, zit je eigenlijk met het advies van vandaag voor iets in de toekomstige scholengemeenschap. Ook al heeft die bepaalde school een jarenlange traditie in het aanbieden van deze richting of optie, toch kan er door het wisselen van scholengemeenschap onzekerheid bestaan over het al dan niet toekennen van de betreffende richting of optie, wat uiteraard ook gevolgen heeft voor het personeel.

Helaas, op het terrein wordt die overstap van de ene naar de andere scholengemeenschap soms gebruikt om druk te zetten op een school om niet in alle vrijheid te kiezen wat er gebeurt in een scholengemeenschap en het al of niet opgaan in een ander schoolbestuur. Men zegt: als u niet meestapt, gaan we een negatief advies geven aan de scholengemeenschap. Een negatief advies betekent dan eigenlijk dat het niet zal doorgaan. Je zit als school dan vast in een bepaald carcan.

Minister, hoe kunt u of kunnen wij ervoor zorgen dat een mogelijke wijziging van de samenstelling van een scholengemeenschap niet tot gevolg heeft dat de opgebouwde expertise van een school verdwijnt of de programmatie en rationalisatie worden geblokkeerd?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Terecht vermeldt u dat de scholengemeenschappen de samenwerking tussen scholen in een bepaalde regio stimuleren. Dat is absoluut een heel bruikbaar instrument. Het is dan ook een goede zaak dat de vorige Vlaamse Regering beslist heeft dat de scholengemeenschappen ook na 2020 blijven bestaan,

telkens voor een periode van zes jaar. De huidige periode loopt af op 31 augustus 2020 en dan zouden scholen kunnen veranderen van scholengemeenschap, maar in de praktijk zien we dat dat niet al te veel gebeurt, dat het zelfs betrekkelijk zeldzaam is. We hebben sinds 1999 al drie 'overgangen' meegemaakt. Telkens is het overgrote deel van de scholengemeenschappen niet gewijzigd qua samenstelling.

De scholengemeenschap heeft de bevoegdheid om zich uit te spreken over elke wijziging in het aanbod binnen de scholengemeenschap. Elke school zal zich in eerste instantie moeten richten tot de scholengemeenschap zelf in functie van een bepaalde programmatie. Een aanvraag tot programmatie gebeurt uiterlijk op 30 november en een melding uiterlijk op 1 april, telkens in het voorafgaande schooljaar. De melding van de vorming van scholengemeenschappen gebeurt uiterlijk op 31 maart voorafgaande aan de zesjarige vormingsperiode. Dus de voorbereiding van een programmatiedossier krijgt al eerder vorm dan het moment waarop een schoolbestuur een definitieve beslissing heeft genomen over de toetreding van de school in kwestie tot een bepaalde scholengemeenschap.

Het zou dus kunnen dat een school, met akkoord van de partners in de scholengemeenschap waartoe ze op dat moment behoort, een programmatiedossier instuurt bij AGODI en per 1 september daaropvolgend effectief tot programmatie mag overgaan als ze op diezelfde datum in een andere scholengemeenschap stapt. Dit zal betrekkelijk zeldzaam zijn, maar goed, het is inderdaad een mogelijkheid.

De Vlaamse Regering neemt haar beslissing over een aangevraagde programmatie onder andere op basis van de studiecontinuïteit binnen de bestaande scholengemeenschap. Iets anders is ook niet mogelijk, men kan niet in het hoofd kijken van de betrokken school. Op het moment van haar beslissing zou de Vlaamse Regering dus best rekening moeten kunnen houden met de samenstelling van de scholengemeenschap zoals die er zal uitzien als de programmatie gerealiseerd wordt. De huidige regelgeving zegt dat de Vlaamse Regering een beslissing over een programmatie uiterlijk op 31 maart van het voorafgaande schooljaar moet nemen.

Ik zie dus het probleem dat u aankaart, ook al doet het zich zelden voor, maar het is mogelijk. We bekijken hoe we dat aanpakken. We houden u verder op de hoogte. Ik ga er wel altijd van uit dat een school die enerzijds een nieuwe programmatie beoogt maar anderzijds nadenkt om te transfereren van de ene scholengemeenschap naar de andere, even over het muurtje gaat kijken om te zien welke programma's in de nieuwe scholengemeenschap worden aangeboden en of een en ander spoort. Dat zal ook wel een rol spelen bij de keuze van de betrokken scholengemeenschap. We bekijken hoe we dat mogelijk kunnen remediëren vanuit een zekere pragmatiek: mochten zich dergelijke situaties voordoen, welke escape-mogelijkheden zouden er kunnen zijn?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Het is in het verleden inderdaad vrij zeldzaam geweest, maar nu komen twee zaken samen, enerzijds het einde en de vorming van nieuwe scholengemeenschappen en anderzijds de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs met alle verschillende studierichtingen. Dit jaar komen die eigenlijk samen. Mijn bekommernis is vooral te vermijden dat scholen onder druk zouden worden gezet om mee te stappen in een bepaalde scholengemeenschap of zelfs in een fusieverhaal omdat er anders door de scholengemeenschap zou worden geoordeeld. Dan zou men die een negatief advies geven en zou die school zich vastrijden in al de expertise die ze de voorbije jaren heeft opgebouwd. Ik denk dat we daar nog niet volledig een zicht op hebben, zoals u zegt.

Wanneer men heel de timing begint uit te rollen, dan denk ik dat duidelijker zal worden – we moeten inderdaad geen problemen oplossen die zich niet stellen – over waar en hoeveel situaties ontstaan waar er wel een vorm van druk is in de ene of de

andere richting. Want dan is men die scholengemeenschappen en programmatiënormen aan het gebruiken – ik durf zelfs het woord ‘misbruik’ in de mond te nemen – om bepaalde scholen in een bepaalde richting te dwingen. Wat ik vooral als leraar en pedagoog belangrijk vind, is dat als een school expertise heeft in een bepaalde studierichting, en ook de leerkrachten die daar fulltime mee bezig zijn die hebben, dan zou het jammer zijn dat we die moeten buitenzetten en elders weer aanwerven. Ik reken erop dat u dat meeneemt, zoals u zelf hebt gezegd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een regelgevend kader rond vrijheidsbeperkende maatregelen binnen de schoolcontext – 179 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, het Kinderenrechtencommissariaat organiseerde op dinsdag 15 oktober, met steun van de Vlaamse Jeugdraad en vzw Cachet, een studiedag rond isolatie en fixatie vanuit de ervaringen van jongeren.

Uit meldingen bij de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat en uit de ervaringen die jongeren met de drie organisaties delen, blijkt dat afzondering in de jeugdhulp, kinder- en jeugdpsychiatrie en in het onderwijs nog te vaak, te lang en om de verkeerde redenen gebeurt. Ook bepaalde resultaten van de Zorginspectie waren vrij ontnuchterend.

Toch stellen nationale en internationale richtlijnen en mensenrechtenverdragen dat afzondering alleen mag als laatste redmiddel, als er sprake is van acuut en ernstig gevaar en als er geen alternatieven zijn. Ook volgens de minister van Welzijn moet afzondering “zo min mogelijk, zo kort mogelijk en altijd veilig gebeuren”.

Voor de sector van de residentiële geestelijke gezondheidszorg werd ondertussen al een richtlijn opgemaakt, maar ook in andere sectoren, niet in het minst in de onderwijssector, klinkt de vraag heel duidelijk: er is dringend nood aan een regelgevend kader rond vrijheidsbeperkende maatregelen binnen de schoolcontext.

Hoewel dit kader er tot op vandaag nog niet is, zijn er wel al acties op het terrein: het gemeenschapsonderwijs maakte ondertussen een visietekst met algemene uitgangspunten op. In de plenaire vergadering van 18 oktober, werden er twee actuele vragen gesteld aan de minister van Welzijn, waarbij onder andere gevraagd werd naar de nodige richtlijnen in de sectoren die binnen zijn bevoegdheid vallen.

Minister, zult u werk maken van de nodige regelgeving rond vrijheidsbeperkende maatregelen binnen de context van het onderwijs? Zo ja, wanneer en wie zult u daarbij betrekken? Plant u een intensieve samenwerking met de minister van Welzijn om deze uitdaging aan te pakken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het thema is inderdaad een stuk actueler geworden door de recente berichtgeving en onthullingen.

Vanuit het beleid is de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen binnen de context van het onderwijs zeker een aandachtspunt, maar daar moeten we bij

toegeven dat we de problematiek tot nu toe in de eerste plaats benaderd hebben vanuit het buitengewoon onderwijs en niet echt veel verder dachten.

De signalen die er nu komen vanuit de hogeschool UC Leuven-Limburg (UCLL) zijn in de eerste plaats verrassend, verontrustend. Het spreekt voor zich dat het vastbinden van leerlingen en de andere voorbeelden die we horen, absoluut niet aanvaardbaar zijn.

Ik wil alvast meegeven dat de onderwijsinspectie bij schooldoorlichtingen structureel en informeel spreekt met leden van het schoolteam, directies, leerlingen en ouders. Vanuit die gesprekken heeft de onderwijsinspectie geen indicaties van zulke praktijken. Ook via het meldpunt onderwijsinspectie hebben we hierover geen indicaties gekregen, wat ook niet verwonderlijk is, aangezien het om zeer specifieke gevallen gaat. Als die zich voordoen, moet het al een immens toeval zijn dat de onderwijsinspectie daar dan net bij aanwezig is.

Ik heb van de onderzoekers begrepen dat er wel degelijk voldoende aanwijzingen zouden zijn om hier verder onderzoek naar te voeren. Ik ben dan ook tevreden dat men daartoe zelf het initiatief heeft genomen en dat er nu concrete acties aan dat inzicht gekoppeld worden, in die zin dat de onderzoekers dit fenomeen zelf nauwer gaan bestuderen.

Ik schets even het arsenaal aan maatregelen die voorhanden zijn.

Als het gaat om vrijheidsbeperkende maatregelen, zijn we van oordeel dat die zo zuinig mogelijk ingezet worden en als het gaat over het gebruik van afzonderingsruimtes, het liefst helemaal niet, al gebeurt dat laatste vooral om de kinderen tegen zichzelf, niet tegen anderen, te beschermen.

Het klopt dat de regelgeving rond onderwijs geen specifieke bepalingen bevat over vrijheidsbeperkende maatregelen, maar het is niet zo dat de regelgeving geen enkel kader biedt. Zo bepaalt het decreet Basisonderwijs dat scholen voor het lager onderwijs via het schoolreglement hun beleid inzake tucht en schending van de leefregels kenbaar maken via het schoolreglement. Voor het kleuteronderwijs bestaat deze verplichting niet, maar kleuters kunnen ook niet preventief geschorst, of tijdelijk of definitief uitgesloten worden. In principe moeten ouders dus via het schoolreglement op de hoogte gebracht worden van de manier waarop een school disciplinair kan optreden tegen de kinderen.

Het is een erkenningsvoorwaarde voor kleuter- en lagere scholen dat ze in hun werking de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de rechten van de mens en in het bijzonder van het kind eerbiedigen. Het Kinderrechtenverdrag heeft ook een specifieke bepaling waarin uitdrukkelijk gesproken wordt over straffen en vrijheidsberoving. Het spreekt voor zich dat de onderwijsinspectie optreedt, wanneer ze vaststelt dat een school die erkenningsvoorwaarden niet respecteert.

Het derde luik betreft de samenwerking met Welzijn over dit thema, zoals u zelf suggereerde. Minister Wouter Beke is recent – dat kan ook niet anders – gevat door dit thema. Hij heeft vorige week gezegd, naar aanleiding van vaststellingen door de Zorginspectie, dat er binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) gewerkt wordt aan een referentiekader en richtlijnen met betrekking tot de vrijheidsbeperkende maatregelen. Daartoe is er een intersectorale werkgroep actief. Ik veronderstel dat er zich in dat beleidsdomein frequenter incidenten in die zin voordoen dan in het onderwijs.

Die werkgroep bestaat vooral uit mensen van WVG. Maar het departement Onderwijs volgt die werkgroep sinds enkele maanden mee op, op initiatief van het Aansturingscomité Jeugdhulp (ACO).

In het onderwijs zijn er ook vrijheidsbeperkende maatregelen mogelijk. Er is een grote verwevenheid tussen onderwijs en welzijn. De cliënten van de voorzieningen zijn ook leerlingen van scholen, vaak van het buitengewoon onderwijs, maar ook van het gewoon onderwijs. En in een aantal situaties zijn de werkingen van de school en de voorziening ook sterk met elkaar verbonden, denken we bijvoorbeeld aan de sites met een multifunctioneel centrum (MFC) en een school voor buitengewoon onderwijs.

Er wordt vanuit de onderwijsinspectie al enkele jaren aandacht gegeven aan het thema vrijheidsbeperkende maatregelen. Het is als dusdanig een deel van wat de onderwijsinspectie bij een doorlichting in ogenschouw neemt en waarover ze rapporteert. Het uitgangspunt van het kwaliteitstoezicht door de onderwijsinspectie is dat vrijheidsbeperkende maatregelen de strikte uitzondering dienen te zijn, bijvoorbeeld als bescherming van het kind of van andere kinderen tegen een kind dat mogelijk met een acute problematiek zit.

Zonder vooruit te lopen op de verdere beleidsontwikkelingen, wil ik zeker nagaan of er, naast een inspirerend kader, ook een regelgevend kader nodig zou zijn. Maar ik weet niet of er voor alles, bijvoorbeeld voor het soms evidente, een regelgevend kader nodig is.

Wat vrijheidsbeperkende maatregelen als aandachtspunt in het werkveld betreft, gaf de onderwijsinspectie aan dat ze recent een school bezocht waar de TAVARuimte (tijdelijke afzondering van anderen) op enkele jaren tijd geëvolueerd is van een kille en onveilige afzonderingsruimte naar een warme en veilige time-outruimte, waarin kinderen even tot rust kunnen komen, waar de deur open kan en waar interactie met de leerkracht altijd mogelijk blijft.

Het gebruik van die ruimte past binnen een totaalvisie met een preventief en curatief luik en is zo een mooi voorbeeld van een doordachte en getrapte aanpak, rekening houdend met sociaal-emotionele componenten.

Verder is er de inzet van FAST-teams voor leerlingen met emotionele en gedragsproblemen in het gewoon onderwijs. De vorige Vlaamse minister van Onderwijs heeft in het schooljaar 2018-2019 een pilootproject opgezet in twee regio's om samenwerking en partnerschappen te creëren, om scholen voor gewoon basisonderwijs te versterken in het begeleiden van leerlingen met emotionele en gedragsproblemen. Het hoofddoel daarbij was een aanpak te ontwikkelen om scholen voor gewoon onderwijs te ondersteunen in het concrete omgaan met moeilijk gedrag en om snelle interventies mogelijk te maken in scholen voor basisonderwijs, die ondersteuningsvragen hebben bij moeilijk gedrag met aandacht voor vorming, coaching, bijstand, intervisie en supervisie.

Er werd van de projecten gevraagd om in te zetten op preventief en proactief werken inzake die gedragsproblemen en ook op herstelgericht werken. Die projecten hebben recent hun eindverslagen aan de administratie opgeleverd. Die bekijkt welke initiatieven en goede praktijken zouden kunnen dienen voor een verdere verspreiding.

Tot slot zijn er de zogenaamde naadloze flexibele trajecten (NAFT's). Dan spreken we enkel over het secundair onderwijs, natuurlijk. Dat zijn de vroegere korte en lange time-outs die nu omgevormd zijn tot naadloze flexibele trajecten. Die kunnen zowel preventief als curatief ingezet worden.

Die NAFT's zijn er voor jongeren die om pedagogische, juridische, sociale of persoonlijke redenen het onderwijs dreigen te verlaten. Dat gaat vaak samen met spijbelgedrag, een problematische thuissituatie, delinquent gedrag of psychiatrische problemen. Een of meer leerlingen samen en één of meer onderwijsinstellingen kunnen een NAFT doorlopen, in een school of op een andere locatie. Tijdens

zo'n NAFT krijgt zowel de jongere als de school een rustperiode. Daarbinnen tracht men maximaal een beleid te voeren op maat van de jongeren. Men tracht kort op de bal te spelen wanneer er zich problemen voordoen.

Er bestaat dus een heel arsenaal aan maatregelen. We kijken verder uit naar de resultaten en bevindingen van het onderzoek dat de UCLL zelf uitvoert. Ik sta er niet volledig afkerig tegenover, naast een richtinggevend kader, een regelgevend kader. Maar ik weet niet of dat nu allemaal nodig is. We voelen met zijn allen aan, wanneer er over de schreef wordt gegaan en er vrijheidsbeperkende maatregelen worden genomen, wanneer die niet op hun plaats zijn. Ik denk dat het eerst even uitkijken is naar de bevindingen van de UCLL met betrekking tot de werkelijke frequentie van zulke uitzonderlijke situaties op het terrein.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Het is toeval dat dit plotseling wat meer in de media kwam. Ik wist er helemaal niets van.

Ik ben tevreden om te horen dat er een link gelegd wordt tussen Welzijn en Onderwijs en dat er binnen het intersectoraal overleg nagedacht wordt over dat referentiekader. Zelf ben ik er zeker ook geen pleitbezorger van alles vast te leggen via een regelgevend kader. Maar misschien is het toch wel belangrijk dat er een richtinggevend kader wordt gemaakt. Ik heb namelijk de nota bij me waarnaar ik in mijn vraag verwijs. In die nota van het Gemeenschapsonderwijs staat letterlijk dat er soms te weinig ruimte is voor een pragmatische benadering, want als het mis gaat zijn er mogelijk juridische consequenties voor de leerkracht of de begeleider die acties onderneemt en die niet altijd weet wat kan en wat niet kan. Dat richtinggevend kader kan dan soms wel toch wat rust brengen.

Ik ben ook heel benieuwd naar wat er uit dat onderzoek van de UCLL zal komen. We waren onlangs bij de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Ik ben eventjes te rade geweest bij verschillende instanties, bij onderwijsverstrekkers maar ook bij centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) en dergelijke. Eigenlijk geeft iedereen aan dat ze ook wat verrast zijn over die zaken en dat die zaken ook nooit gemeld zijn. Dat wilde ik nog eventjes meegeven.

Als derde punt wil ik nog aangeven dat ik zelf ook geen doemdenker ben. Ik ben ervan overtuigd dat preventie net heel belangrijk is en dat er binnen de school, zoals u zelf al aangaf, heel veel voorbeelden zijn van maatregelen die men neemt om net te voorkomen dat er opgetreden moet worden. Dus ik hoop dat we in de toekomst ook die preventie kunnen blijven benadrukken.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Naar aanleiding van de vraag maar ook naar aanleiding van de krantenartikels die we gelezen hebben, willen we als fractie een standpunt innemen. We willen namelijk benadrukken dat we het volste vertrouwen hebben in leerkrachten en directies die met deze problematiek van vrijheidsbeperkende maatregelen te maken hebben. We hebben er het volste vertrouwen in dat ze daar op de juiste manier mee omgaan. Ik denk dat het nu niet het moment is om bepaalde verwijten te richten aan deze mensen, omdat ik denk dat wij toch ook voor een stukje verantwoordelijk zijn voor wat er zich in sommige klassen en in sommige scholen afspeelt. Wij hebben een aantal jaren geleden het M-decreet goedgekeurd. Dat werd holderdeholder ingevoerd.

Dat is geen goede zaak geweest voor onze scholen, waardoor nu vaak gedragsgestoorde kinderen op gewone scholen zitten bij leerkrachten die daar niet voor opgeleid zijn. Ik wil er mijn hand voor in het vuur steken dat leerkrachten die een kind in een ruimte steken of misschien inderdaad eens de sjaal rond de handjes binden, dat

alleen maar doen wanneer zij het zelf echt niet meer zien zitten om het op een andere manier te doen. Ik wil dat hier graag benadrukken – ik zeg niet dat het juist is – maar ik wil het een beetje kaderen, ik wil zeker geen verwijt naar voren schuiven.

We hebben in gewone scholen inderdaad gezien dat men de afgelopen jaren ingezet heeft op prikkelarme ruimtes. Het is een heel goede zaak om die kinderen daarin onder te kunnen brengen. Ik volg de vraag van collega Vandromme dan ook dat die ruimtes er wel zijn, maar dat vaak de visie en het beleid er niet zijn over wat men daarna met die kinderen doet. Een gesprek met die kinderen is bijvoorbeeld heel belangrijk wanneer ze eventjes om een of andere reden afgezonderd geweest zijn, en misschien is dat niet altijd voldoende uitgewerkt in de scholen. Een regelgevend kader kan daar misschien een oplossing in zijn, maar we willen ook altijd de planlast van de scholen bewaken. Minister, daarom denk ik dat het interessanter zou zijn om een soort van forum of iets anders op te richten of te faciliteren, waarin de good practices van verschillende scholen gedeeld kunnen worden. Er zijn heel veel good practices in scholen buitengewoon onderwijs over hoe zij dat aanpakken. Sommige zaken zouden voor sommige kinderen ook wel vertaald kunnen worden binnen het buitengewoon onderwijs. Misschien is het wel mogelijk om er, binnen uw functie en de tools die u in handen hebt, voor te zorgen dat leerkrachten makkelijker met elkaar in aanraking kunnen komen om over die zaken te praten, namelijk wanneer bepaalde kinderen wel in het gewoon onderwijs kunnen blijven, als er bepaalde beperkte maatregelen genomen worden.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega's, we moeten dat inderdaad tot zijn juiste proporties terugbrengen, zeker niet opblazen of opkloppen, en onze leerkrachten vertrouwen, daar ben ik het helemaal mee eens. Maar er zijn toch praktijken die absoluut niet kunnen in een schoolcontext, die pedagogisch onverantwoord zijn. Kindjes die met tape worden vastgeplakt of vastgebonden met een sjaal, dat is ontoelaatbaar, dat is pedagogisch niet verantwoord. We moeten daarbij niet met de vinger wijzen naar de leerkrachten, maar het is wel een probleem. Ik ben heel dankbaar dat het Kinderrechtencommissariaat en de UC Leuven-Limburg ook aan de oppervlakte gebracht hebben dat er toch wel problemen zijn en dat de leerkrachten niet altijd de juiste tools hebben om die aan te pakken.

Het verbaast mij een beetje dat u wat afwijzend bent ten opzichte van een regelgevend kader of richtlijnen. Ik denk dat daar toch wel vraag naar is. Ik zou die piste toch niet te snel verlaten, en dat verder bekijken. Maar in eerste instantie is de preventie het allerbelangrijkste. Het Kinderrechtencommissariaat heeft dan ook een aantal heel mooie tweets verstuurd, met de duidelijke vraag om de vraagstelling om te draaien en eerst en vooral te werken aan het voorkomen van crisissen. Ik volg u dan, mevrouw Krekels, en denk dat er echt werk gemaakt moet worden van meer handen in de klas ten eerste, om tijdig en preventief te kunnen ingrijpen als er problemen zijn, en dan van een stukje kennis en professionalisering, iets wat in het kader van het M-decreet veel te weinig is gebeurd. De omslag die men gemaakt heeft, is veel te bruusk geweest, zonder professionalisering, zonder juiste kennis. Daar moet absoluut naar gekeken worden.

Er zijn ook heel mooie voorbeelden in ons onderwijs van hoe om te gaan met moeilijker gedrag, hoe het te vermijden, om emoties te kanaliseren, om te werken met hoekjes waar kinderen die boos zijn, zich kunnen terugtrekken zonder schade aan te richten, of hun emoties kwijt kunnen in gevoelshoeken, enzovoort. We moeten die expertise inderdaad nog veel meer verspreiden. Het kadert ook in veel zaken die we nog moeten doen rond pestgedrag. Er is daar werk aan de winkel, minister. De twee sporen zullen toch wel ernstig bewandeld moeten worden.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Zoals de collega's zeggen, we mogen het niet opblazen, maar zo'n situatie moeten we wel absoluut vermijden. Elke keer dat we leerlingen moeten afzonderen of fixeren, is dat een falen van een meer humane oplossing.

De taak van de overheid en de gemeenschap in dezen is toch wel heel erg duidelijk, vind ik. Er moet voldoende worden geïnvesteerd opdat de leerkracht in staat zou kunnen zijn om bij een ontredderd kind te blijven en die situatie concreet aan te pakken. Er dient hierbij dan ook heel wat aandacht te gaan naar dat relatief onbekend probleem, en die 'relatief onbekend' zet ik tussen aanhalingstekens, zodat de leerkrachten voldoende ruimte en steun krijgen om dit op een andere manier aan te pakken.

Mijn insteek sluit aan bij de twee vorige sprekers. Ik heb drie bijkomende vragen. Minister, de verhalen van de studenten kwamen uit het regulier onderwijs. Hebt u er zicht op hoe vaak dit gebeurt en waarom? Indien niet, welke stappen zult u ondernemen om dit eigenlijk nog beter in kaart te brengen?

Ik refereer aan onderzoeker Elke Emmers, die wijst op de fikse besparingen die het onderwijs de laatste jaren heeft getroffen. Men zit met 25 leerlingen in de klas met te weinig tijd, middelen en ruimte, de drukte van complexe zorgtaken en er is het M-decreet waar we het al over hadden daarjuist. Leerkrachten gaan dit niet doen als het niet hun laatste toevlucht is. Wat is uw reactie daarop? Men kan die twee zaken niet uit elkaar trekken, of minimaliseren.

Zowel de onderwijsinspectie als het Kinderrechtencommissariaat pleiten voor een kader. Het gemeenschapsonderwijs stelde onlangs een advies op voor scholen buitengewoon onderwijs met een internaat. In de residentiële geestelijke gezondheidszorg werkt men met een multidisciplinaire richtlijn voor vrijheidsbeperkende maatregelen. Bent u van plan om zo'n richtlijn te ontwerpen specifiek voor het onderwijs maar zonder de planlast te verhogen? U hebt dat ook aangehaald, maar ik wil daar nog een duidelijker antwoord op. Dat antwoord was nog niet zo duidelijk voor mij.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dit thema beroert velen van ons. Dat is ook nodig. Zoals mevrouw Krekels al zei, het is duidelijk dat het niet kan dat men een kind met ducttape aan een stoel tapet, in een kast steekt of opsluit. Dat kan niet in de professionele context van een school. Laat ons daar heel duidelijk over zijn.

Ik denk ook, zoals mevrouw Krekels heeft benadrukt en de minister naar voren heeft geschoven, dat een leraar het op bepaalde momenten – ik kan het me voorstellen, zonder het goed te keuren, ik blijf het afkeuren – niet meer ziet. Iedereen die in het onderwijs heeft gestaan of zelf kinderen heeft, zegt wel eens: 'Ik zou ze nu achter het behang kunnen plakken.' Ik heb thuis geen behang, de muren zijn geschilderd, dus er hangen er nog geen achter.

Een, we moeten zicht krijgen op wat en hoe. Dat is waar. Twee, de achtergrond. Ik wil wel twee zaken aanhalen. We hebben met onze fractie een heel interessant bezoek gebracht aan een type 3-school. Daar was een isolatiekamer en men had een stappenplan. Dat plan was intern. Ik heb zelf lesgegeven in de jeugd- en gehandicaptenzorg. Zoiets wordt ingebed in de opleiding. Je kunt niet zomaar zeggen 'nu gaat die naar daar, er zijn strikte afspraken rond, dat is eigenlijk coolingdown', om dan weer met die leerling aan het werk te gaan.

Er zijn ook leerlingen die in die school vroegen aan de leerkracht: 'Mijnheer, mag ik naar daar?' Dat hebben we live meegemaakt. Dat zijn geen onbelangrijke signalen die van buitenaf soms heel raar kunnen overkomen, maar die toen – we kregen uitleg en toelichting – niet onbelangrijk waren.

Als ik dan hoor dat het door de besparingen komt ... ducttape is vrij duur, ik weet niet of dat er iets mee te maken heeft. Het is wel juist dat we moeten zorgen – dat staat in het regeerakkoord – dat de mensen de ondersteuning, de middelen, de begeleiding in de school en de klas krijgen, daar waar de leerkracht en de leerling zijn. Je bent er niets mee in een klas met 28 als er in Brussel of de provinciehoofdstad iemand zit die je kan begeleiden. Daar heb je dan niet zoveel aan.

Minister, ik roep u op om ervoor te zorgen dat de middelen en de mensen in de klas, in de school zijn.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik wil me graag aansluiten bij collega Daniëls. Ik hoor u daarnet zeggen dat er een pilootproject is geweest van FAST-teams in de lagere school. Klopt dat? Er zouden eindverslagen van zijn. Het interesseert mij zeker om die eens door te nemen. Kan de link daarvan in het verslag worden gezet zodat wij die eens kunnen doornemen?

Is het de bedoeling om dat ook in het secundair onderwijs te gaan doen? Als ik het goed begrepen heb, is het een soort van time-outbegeleiding. Ik denk dat dit zeker ook nuttig zou zijn voor het secundair onderwijs want daar zijn de problemen vaak nog groter geworden. Ik hoor van een collega van mij die vaak met zulke gevallen te maken heeft, dat er via Welzijn een aantal time-outprojecten bestaan. Ze worden onder meer door de provincie gesubsidieerd, maar de wachttijd is vaak maanden. Het heeft natuurlijk geen enkele zin meer als je pas na een paar maanden iemand daar kunt plaatsen. Het kwaad is dan al lang geschied en dat kan je niet meer oplossen. Minister, wordt dat pilootproject doorgetrokken naar de secundaire scholen of gaat men eerst afwachten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We moeten inderdaad de problematiek herleiden tot haar juiste proporties. Het probleem is vandaag dat we de juiste proporties nog niet kennen, laat staan de interferentie met de problematieken rond het M-decreet, waarover we het later nog wel zullen hebben. Vandaar dat het zinvol is dat de UCLL een rapport zou opleveren.

Ik heb u daarstraks een heel arsenaal van maatregelen en acties gegeven die momenteel lopen of op stapel staan. Er wordt ook over gerapporteerd. Het belangrijkste is inderdaad om pragmatisch na te gaan hoe we de beste praktijken en praktijkvoorbeelden kunnen uitwisselen. Regelgeving dreigt als antwoord in de praktijk altijd tekort te schieten voor concrete situaties en incidenten. Hoe omgaan met geweld in de klas, met incidenten, met crisissen? Ik heb het voorbeeld gegeven van de TAVA-ruimte waarbij men er in geslaagd is om over te stappen van een isoleercel naar een rustruimte. Kinderen vragen er soms zelf naar.

Er zijn aan de administratie rapporten opgeleverd over de FAST-teams, maar ik denk dat ze nog moeten worden opgeschoond in functie van publieke communicatie. Ze zijn er gekomen naar aanleiding van twee concrete projecten in het gewone basisonderwijs over de problematiek van het begeleiden van leerlingen met emotionele en gedragsproblemen. We kunnen er iets uit leren. Als we dat zouden kunnen bundelen en ruimer verspreiden in het werkveld, zou dat wat inspiratie kunnen bieden, misschien meer dan het regelgevend kader. We kijken natuurlijk ook uit naar de resultaten van het UCLL-onderzoek.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Het is duidelijk dat het een thema is dat iedereen beroert. Het was niet de bedoeling om met de vinger te wijzen naar een of andere

leerkracht of persoon in het onderwijs die met kinderen omgaat. Ik ben van opleiding pedagoge en heb lesgegeven. Zoals collega Daniëls aangeeft, weet ik het soms ook niet.

Het is belangrijk om na te denken over het richtinggevend kader.

Ik vind het goed dat we de link tussen welzijn en onderwijs leggen. Het is ook belangrijk om niet enkel naar het personeelsluik te kijken maar ook om na te gaan hoe we via infrastructuur ervoor kunnen zorgen dat er preventief kan worden opgetreden. Ik denk bijvoorbeeld aan de inrichting waar u het over had, maar ook aan de speelplaats. Hoe kan men ervoor zorgen dat er niet moet worden opgetreden en niet moet worden gestraft?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het deel onderwijs in de krachtlijnen van de begroting 2020 – 100 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, minister, collega's, het gaat over een aantal vragen die ik al heb gesteld in de ad-hoccommissie aan de minister-president en minister Diependaele. Maar er waren zodanig veel vragen over heel wat aspecten van de krachtlijnen van de begroting dat daar niet altijd een antwoord op gekomen is. We werden dan doorverwezen naar de vakministers. Daarom stel ik vandaag de vraag aan u.

De eerste vraag gaat over de maatregel 'milderen van het groeipad' in het secundair onderwijs, oplopend tot 100 miljoen euro in 2024. Gezien het groeipad de stijgende leerlingenaantallen volgt – volgens de capaciteitsmonitor 2018 zijn dat er ongeveer 45.000 tegen 2024 – betekent het 'milderen van het groeipad' sowieso een zware klap en sowieso een besparing in het secundair onderwijs. Minister, hebt u al een zicht op de wijze waarop deze besparing in het secundair onderwijs zal worden gerealiseerd?

De tweede vraag gaat over de besparingen bij de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) en pedagogische begeleidingsdiensten. Daar moet een besparing van 11 miljoen euro tegen 2024 worden gerealiseerd. CLB's zitten nu echt al op hun tandvlees door de toegenomen werklast in het kader van onder andere het M-decreet en de bijzondere jeugdzorg. Ze hebben volgens het nieuwe CLB-decreet, dat we hier tijdens de vorige legislatuur uitgebreid hebben besproken, een belangrijke eerstlijnsdraaischijffunctie en rol in een preventief geestelijk gezondheidsbeleid. Dat is iets wat heel actueel is en waar grote zorgen over zijn, want dat is op dit moment meer dan nodig voor onze jongeren. Hoe zijn deze besparingen te verantwoorden en op welke manier zullen ze worden gerealiseerd?

Ten derde lezen we in het regeerakkoord dat het M-decreet wordt afgeschaft en vervangen door een Begeleidingsdecreet. Het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs wordt ondergraven, in die zin dat de eindbeslissing bij de leerkrachten en de school ligt. Verwacht wordt, en het is wellicht ook de intentie van de Vlaamse Regering, dat meer kinderen zullen terugstromen naar het buitengewoon onderwijs. Los van alle inhoudelijke en organisatorische vragen, stelt zich ook de vraag naar de budgetten hiervoor. Een kind in het buitengewoon onderwijs kost de overheid 10.000 euro per jaar meer dan een kind in het gewoon onderwijs. In het

eerste jaar na het M-decreet stroomden iets meer dan 2200 kinderen van het buitengewoon onderwijs naar het gewoon onderwijs. Dat cijfer steeg nog om vervolgens licht te dalen. Ik weet niet wat de precieze aantallen op dit moment zijn, maar ik kan alleen maar concluderen dat als er heel wat kinderen terugkeren naar het buitengewoon onderwijs, hier een flink kostenplaatje aan zal vasthangen. Is dit gebudgetteerd en voorzien als extra uitgave? Zo niet, hoe en met welke middelen wilt u die afschaffing van het M-decreet en de het nieuwe Begeleidingsdecreet dan financieren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik veronderstel dat we hier nog nader op zullen ingaan in het kader van de bespreking van de begroting. Ik geef u toch al mee dat inzake financiering van het secundair onderwijs, gewoon en buitengewoon, er niet zal worden geraakt aan de openend-financiering. Er is in de meerjarenraming nu een stijging voorzien van het budget voor het secundair onderwijs van meer dan 421 miljoen euro tussen 2019 en 2024. Een stijging dus. Daarom heb ik ook de woorden 'een beetje minder meer' gebruikt. Bij een ongewijzigd beleid moesten we niets doen en zou er een toename zijn met 521 miljoen euro. Het is dus een beetje minder meer, maar het zijn wel extra middelen.

Wat betreft de besparing bij de CLB's en de pedagogische begeleiding, wil ik duidelijk zeggen dat de besparing slaat op de pedagogische begeleiding en op de permanente ondersteuningscellen van de CLB's. Deze permanente ondersteuningscellen vormen de pedagogische begeleiding van de CLB's. Dit betekent dat er geen besparing op de CLB's zelf voorzien is. Dat zorgt misschien voor een deel van de verwarring.

Wat ten slotte het afschaffen van het M-decreet betreft, werk ik aan een visienota. We schaffen het af en gaan naar een Begeleidingsdecreet waarin er voorzien wordt in begeleiding van de kinderen met zorgnoden, maar ook in de begeleiding van hun leerkrachten, en dit maximaal in de klas.

Tot slot herhaal ik nog eens dat de financiering van het buitengewoon onderwijs een openend-financiering blijft. Dat geldt dus ook voor de financiering van de kleine types in het gewoon onderwijs.

Uw vragen gingen enkel over besparingen, maar maakten abstractie van de extra middelen die erbij komen: een half miljard euro voor investeringen in infrastructuur, een groeipad dat culmineert in 250 miljoen euro in 2024 en dan ook nog eens de extra middelen die we voorzien om het kleuteronderwijs naar eenzelfde niveau te brengen. Dat zijn allemaal serieuze budgettaire opties die we nemen als nieuwe Vlaamse Regering.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik hoop dat we binnen een paar weken inderdaad een gedetailleerde begroting krijgen, met een begeleidende beleidsnota die al een aantal krijtlijnen zal uitzetten en een tipje van de sluier zal oplichten. Ik ben inderdaad heel benieuwd of daar al een richting zal aangegeven worden in verband met de hervorming van het M-decreet naar het Begeleidingsdecreet en hoe u dat precies ziet. Daar zijn immers heel veel vragen over, ook in het werkveld. Als er iets is wat het onderwijs niet graag heeft, dan is het dat ze met goede moed iets beginnen te implementeren en meestappen in een ongewilde hervorming, daar het beste van maken om dan te horen dat het teruggeschroefd en weer overhoopgegooid wordt, dat na alle onrust en moeilijkheden die er al geweest zijn.

Ik zou oproepen om met de hoogste omzichtigheid te werk te gaan, want het gaat over kinderen en leerkrachten, leerkrachten die we in de toekomst heel hard nodig zullen hebben.

Ik heb niet echt antwoorden gekregen en ik ben eigenlijk niet echt wijzer geworden ten opzichte van de antwoorden die ik gekregen heb in de ad-hoccommissie. Dit verhaal lijkt een woordelijke discussie te zijn, maar dat is het voor mij niet. Als je 521 miljoen euro nodig had om de stijging van het aantal leerlingen te kunnen volgen en je krijgt maar 421 miljoen euro, dan is dat onvoldoende om hetzelfde te doen als voorheen. Er zullen dus minder middelen zijn per bijkomende leerling. Ik ben dan ook heel benieuwd naar uw gedetailleerde plan en uw gedetailleerde besparingsplan in het secundair onderwijs. Dat blijft een eerste grote bezorgdheid.

Wat de CLB's betreft, ben ik gerustgesteld dat de grote besparingen niet daar zullen worden doorgevoerd. Dat zou ook helemaal onterecht zijn, want als er een sector is die meer middelen kan gebruiken om aan dat preventief beleid te doen, op veel vlakken, dan is het die sector wel. Dat maak ik op uit de vragen die hier al gesteld zijn, of het nu gaat over de vrijheidsberovende middelen of de aanpak van moeilijke gevallen. In die gevallen zijn het toch wel vooral de CLB's die proberen oplossingen te voorzien en te helpen waar nodig. Ik zou er dus voor pleiten om daar zeker nog een extra inspanning voor te doen. Voorts kijk ik uit naar het vervolg van de bespreking van de begroting en uw beleidsnota.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Mevrouw Meuleman heeft een goede vraag gesteld. Het debat over de begroting zal nog heel wat tijd in beslag nemen. Ik ben ook heel erg benieuwd.

Er is inderdaad heel wat ongerustheid op het werkveld. Je moet natuurlijk naar de middelen kijken die voorhanden zijn, maar er moet ook wel snel duidelijkheid komen. Ik ga een paar korte puntjes aanhalen.

500 miljoen euro extra voor schoolinfrastructuur. Daar is volgens mij wel een grote inhaalbeweging nodig. We hebben dat zelf ook al ondervonden. Er blijft dan echter wel weinig budget over, waardoor er geschoven moet worden en de secundaire scholen en universiteiten het gelag betalen.

Wij staan ook achter de 100 miljoen euro extra in het kader van het loopbaanpact. Het gaat dan vooral om zijinstromers en anciënniteit. Wij hebben daar tijdens de vorige legislatuur ook al veel vragen over gesteld. Er wordt daarvoor echter wel weer bespaard op het secundair onderwijs, terwijl net daar de grootste leerlingengroei wordt verwacht. Minister, daar is in het secundair onderwijs veel ongerustheid over.

De universiteiten moeten de komende jaren gigantisch besparen, terwijl er extra studenten zullen bijkomen. Dat vertaalt zich absoluut niet in middelen. Ook daar heerst dus heel veel ongerustheid. Moeten zij nu nog een keer het inschrijvingsgeld verhogen? Ik denk dat het al hoog genoeg ligt en veel groepen jongeren en ouders het nu al niet meer kunnen betalen.

Wat de besparingen op de pedagogische begeleidingsdiensten betreft, sluit ik mij aan bij collega Meuleman. Ook aan de pedagogische begeleidingsdiensten, die nu al op hun tandvlees lopen, wordt er steeds meer gevraagd. Maar zij moeten het ook met steeds minder middelen doen.

In het regeerakkoord staat wel dat er zal worden gewerkt aan het mentale welzijn van de leerkrachten en dat de job moet worden geherwaardeerd. Pedagogische begeleidingsdiensten hebben daarin een heel belangrijke functie. En zij komen dan nog meer op hun tandvlees te zitten. Dat lijkt mij toch tegenstrijdig.

Ten slotte is er nog één belangrijk punt waaraan ik aandacht wil besteden. De werkingsmiddelen van de Vlaamse overheid worden niet geïndexeerd. Gaat dat ook over de werkingsmiddelen voor onze scholen? Worden ook die de volgende

jaren niet geïndexeerd? Want dat heeft dan ook weer een heel grote invloed op de financiële mogelijkheden en capaciteiten van de diverse scholen.

Er zijn dus nog heel wat vragen, die ook voor ongerustheid zorgen. Ik hoop dat we daar vóór het einde van dit jaar duidelijke antwoorden op zullen krijgen, tijdens de bespreking van de beleidsbrief.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Collega's, het zal u niet verbazen dat wij een lichtjes andere lezing van de feiten hebben. Ik begrijp vanuit de oppositiemodus dat de nadruk wordt gelegd op de besparingen. Ik denk dat er in dit regeerakkoord zeer veel middelen naar Onderwijs gaan – en terecht. Maar we zitten natuurlijk in een algemene context. We willen die begroting in het algemeen op orde houden en de kosten niet doorschuiven naar volgende generaties. Je kunt ook geen geld bijdrukken. Je moet dus keuzes maken.

We staan allemaal achter de keuze om bijkomend te investeren in het basisonderwijs. Die noden zijn reëel. Er wordt dan vaak gelachen met het feit dat we in het secundair onderwijs 'iets minder meer' geven. Maar uiteindelijk is het niet min 100 miljoen euro, maar plus 421 miljoen euro. Als je dat op Europees niveau vergelijkt, gaan er in Vlaanderen al heel veel middelen naar het secundair onderwijs.

Het is een te verantwoorden keuze. De verdere debatten daarover kunnen we inderdaad nog voeren bij het bespreken van de begroting. Wat ons betreft, zijn dat zeer te verantwoorden keuzes, die inzetten op waar de noden zeer hoog zijn.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, ik kan het niet laten om even in te gaan op de redenering van mevrouw Meuleman over het M-decreet. Want volgens mij klopt die redenering niet. We hebben altijd gezegd dat het M-decreet geen besparingsmaatregel was. In de loop van de vorige legislatuur hebben we er ook ettelijke miljoenen extra in geïnvesteerd om het een en ander op poten te zetten. Ik denk bijvoorbeeld aan de ondersteuningsnetwerken en het rugzakprincipe bij de begeleiding. We hebben daarvoor steeds miljoenen extra uitgetrokken.

Dan kan het natuurlijk niet zijn dat, wanneer we een klein stapje terugzetten – voor sommige kinderen vanuit het gewoon naar het buitengewoon onderwijs –, dat nog eens meer zal kosten. Dat kan niet. Waarom niet? Wij hebben steeds gezegd dat we de expertise niet willen laten verdwijnen. Heel veel mensen die oorspronkelijk een vaste job hadden in het buitengewoon onderwijs, zijn in de ondersteuningsnetwerken gaan werken. Die mensen zijn er nog altijd en worden nog altijd betaald. En mogelijk zullen een deel van die mensen terugvloeien naar het buitengewoon onderwijs. Maar dat is geen meerkost, aangezien die mensen er nog altijd zijn.

We zullen de oefening heel goed moeten maken. We kijken heel erg uit naar de visienota van de minister. Er zullen heel wat afwegingen moeten gebeuren. Maar dat het zo gegarandeerd een bepaalde meerkost van duizenden of miljoenen euro's zou betekenen, daarin geloof ik niet.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik kan daar weinig aan toevoegen. We zullen de bespreking nog ten gronde voeren in het kader van de begroting.

Alles welbeschouwd, denk ik dat zowat alle beleidsdomeinen het budgettaire plaatje van Onderwijs toch enigszins benijden.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dat lijkt een redenering te zijn die opgaat, mevrouw Krekels. Maar ik heb daar net voor willen waarschuwen. En daarom stel ik ook de vraag. Want ik denk net dat het omgekeerde waar zal zijn. We hebben inderdaad middelen moeten toevoegen voor het M-decreet, hoewel we dachten dat het, aangezien het een verschuiving is, zichzelf wel zou financieren. Dat bleek niet het geval te zijn. Want doordat je zo verspreid hulp nodig had, in alle scholen, in plaats van geconcentreerd in de scholen buitengewoon onderwijs, hebben we inderdaad moeten investeren.

Die ondersteuningsnetwerken, de FAST-teams waarop de minister een beroep wil blijven doen, zoals hij daarnet zei, zijn op poten gezet. Wat zullen we dan doen? Dat wilde ik vandaag horen. Daarom heb ik de vraag gesteld. Ik heb er geen antwoord op gekregen, maar we zullen het dan wel zien in de begroting. Zullen we inderdaad opnieuw ondersteuningsnetwerken afbouwen, net nu ze een beetje beginnen te lopen en het gewoon onderwijs zijn weg begint te vinden naar die ondersteuningsnetwerken? Zal dat dan de kost zijn? Ik vrees dat we, doordat alles zo onbezonnen is gebeurd, twee keer zullen moeten betalen en dat er toch weer een kostenplaatje zal hangen aan de volgende operatie. Ik ben dus zeer benieuwd om dat plaatje te zien en om te weten wat er gaat komen in het kader van het M-decreet.

Is er een oppositiemodus voor Onderwijs? Dat is helemaal niet het geval. We hebben op het einde van de vorige legislatuur de vragen gehoord van onder andere het basisonderwijs. Zij hebben een plan gemaakt. Daar zit geen kostenplaatje aan vast van 100 miljoen euro, minister, dat zal veel meer zijn. Met die 100 miljoen euro kunt u inderdaad de middelen voor het kleuteronderwijs wat gelijktrekken en wat kinderverzorgsters bij aanwerven. Maar wat de rest van de werkmiddelen van het basisonderwijs betreft, en het lerarenloopbaanpact, dat ook 100 miljoen euro kost... Als je alleen de zij-instromers wilt financieren, zit je al aan 300 miljoen euro. Dat gaat u niet doen, maar toch voor een deel. Dat geld zal dus heel snel opgesoupeerd zijn. Voor de rest zal er van het lerarenloopbaanpact niet veel overblijven.

Om nu te zeggen dat het onderwijs de grote winnaar is, ik vrees er een beetje voor. De uitdagingen zijn zeer groot. We kunnen in het onderwijs niet genoeg investeren omdat het zo belangrijk is voor Vlaanderen en voor de kennis enzovoort. Wij kijken uit naar de verdere discussie over de begroting.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.